

Arkivnr: 2016/300-73

Saksbehandlar: Tor Ivar Sagen Sandvik, Stig Aasland

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		26.10.2016
Utval for opplæring og helse		03.11.2016
Fylkesutvalet		16.11.2016
Fylkestinget		13.12.2016

Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2015/16

Samandrag

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er fylkestinget.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek *Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2015/16* til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2015/16

Fylkesrådmannen, 14.10.2016

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar, som i Hordaland fylkeskommune er fylkestinget. Målet er at tilstandsrapporten skal ligge til grunn for vurdering, debatt og dialog og gi skuleeigar eit godt grunnlag for kvalitetsutvikling. Denne rapporten omtalar temaa gjennomføring, læringsutbytte, læringsmiljø, spesialpedagogisk arbeid og vidaregåande opplæring for vaksne.

Auka læringsutbytte og fullføring er hovudmålet for den vidaregåande opplæringa i Hordaland fylkeskommune. All pedagogisk verksemd ved skulane skal bygge opp under hovudmålet. Frå klasserom og verkstad til kontor og andre arenaer skal vi følgje opp kva elevane skal lære, vite kva dei har lært og kva ein gjer når dei ikkje lærer det som er forventa til ulike tidspunkt. Det er sett inn styrka innsats for betre gjennomføring gjennom:

- Tidleg og systematisk innsats for å identifisere elevar som står i fare for å ikkje fullføre.
- Tett oppfølging og tilpassa opplæring med fokus på meistring og motivasjon.

Gjennomføring over fem år

For elevkullet som starta i vidaregåande opplæring for første gong i 2010, hadde 71,8 % av elevane fullført og bestått fem år seinare. Dette utgjer ein auke på 2,3 prosentpoeng frå 2009-kullet. I tillegg er resultatata for 2010-kullet det beste i perioden frå 2006, som er den perioden Skoleporten viser data frå.

Av elevane som starta i 2010, var det 12,8 % som anten hadde fullført, men ikkje bestått, eller framleis var i vidaregåande opplæring. Det var 15,3 % av elevane som hadde slutta. Dette er også den lågaste sluttprosenten i perioden frå 2006.

Det er betydelege kjønnsforskjellar i gjennomføringsgraden i Hordaland. Totalt sett er det 76,6 % av jentene som fullfører, medan tilsvarende prosentdel for gutane er 67,5, altså ein differanse på 9,1 prosentpoeng. Brorparten av denne forskjellen ligg på yrkesfag, der 62,8 % av jentene fullfører på fem år, medan det for gutane gjeld 56,6 %.

Når ein ser på kva type kompetanse elevane som starta eit yrkesfagleg løp i 2010 enda opp med fem år seinare, er det store forskjellar mellom utdanningsprogramma. Som i tidlegare kull er det elevar i fag med lang fagleg tradisjon som i størst grad fullfører med fag- eller sveinebrev. Samla sett på yrkesfag var det 32,5 % av elevane som fullførte med yrkesfagleg kompetanse i form av fag-/sveinebrev eller yrkeskompetanse med vitnemål.

Kor stor del elevar som gjer ordinær progresjon mellom trinna i vidaregåande opplæring, er ein viktig indikator på kor mange som vil fullføre og bestå i løpet av normert tid etter fem år. Når ein samanliknar tal på ordinær progresjon frå førre år, er det ei positiv utvikling. Det er fleire elevar som følgjer ordinær progresjon og gjer overgang mellom trinna. Den største positive endringa er mellom Vg2 og Vg3, der det er ein auke på 2,3 prosentpoeng som fortset på neste nivå.

Det er framleis likevel i overgangen mellom Vg2 og Vg3 yrkesfag at dei fleste elevane ikkje er registrerte i vidaregåande opplæring etterfølgande år. Den mest kritiske fasen med tanke på auka gjennomføring er med andre ord i overgangen frå å vere elev til å bli lærling.

Av elevane som starta på eit yrkesfag i 2010, hadde 59,1 % av elevane fullført og bestått i løpet av fem år. Totalt 32,5 % av elevane enda opp med yrkesfagleg kompetanse i form av fag-/sveinebrev eller yrkeskompetanse med vitnemål. Dette betyr at for det samla kullet er det 17 % som endar opp med ein yrkesfagleg kompetanse.

For 2010-kullet er det ein auke i del elevar som begynte på yrkesfag som slutta undervegs. Dette heng saman med at elevar i HT-grupper no blir ført på det utdanningsprogrammet dei faktisk går, medan dei tidlegare blei ført i samlekategoriene studieførebuande.

Resultat for skuleåret 2015/16

Når vi ønskjer å sjå på resultat for skuleåret 2015/16, og ikkje over ein femårsperiode, brukar vi lokale tal.

82,4 % av elevane i Hordaland fullførte og bestod alle faga sine i skuleåret 2015/16. Dette er ein auke på 3,3 prosentpoeng frå skuleåret 2014/15. Desse tala viser berre til opplæring i skule, og inkluderer ikkje lærlingar. Gjennomføringsgraden står i sterk samanheng med grunnskulepoeng elevane kjem inn med i vidaregåande skule. For dei som har 50 grunnskulepoeng eller meir, fullfører om lag 95 % av elevane, uavhengig av utdanningsretning. For elevane med låge inntakspoeng er det ein større del av elevane som fullfører og består alle fag på yrkesfaglege utdanningsprogram enn studieførebuande.

Del elevar som får karakteren 1 eller IV (ikkje vurdering) til termin 2 eller standpunkt, samt 1 til eksamen, går ned frå førre skuleår. Det er ikkje store endringar, men utviklinga er positiv. Det er viktig å fortsette å halde fokus på oppfølging av elevar som er i risikograppa for å stryke eller ikkje få karakter.

Oppfølgingstenesta (OT) bidreg aktivt i arbeidet for å auke gjennomføringa i vidaregåande opplæring, der samarbeidet med skulane er viktig. OT formidlar til skulane at dei ønskjer at avklaringssamtalane blir gjennomført tidlegare enn dagens praksis slik at dei kan vere med å finne løysingar for å få eleven til å fortsette opplæringa heilt eller delvis.

Av alle ungdomane som er tilmeldt oppfølgingstenesta, er 41 % komne i aktivitet og 23 % er under oppfølging og rettleiing. 11 % er ukjende, som vil seie at OT ikkje har etablert kontakt med ungdomane og ikkje veit kva dei gjer. 25 % er avklart av OT og er på rapporteringstidspunktet i ein situasjon der opplæring og arbeid ikkje er aktuelt.

Hordaland fylkeskommune deltar frå 2015 i eit nasjonalt forsøk med NAV-rettleiarar i vidaregåande skule. På Årstad vgs er det to NAV-rettleiarar på skulen fire dagar i veka. Her arbeider dei som ein del av elevtenesta. Målet med forsøket er å utvikle tilrettelagte og integrerte tenester og tiltak frå NAV for elevar med sosiale behov.

Læringsmiljø

Mobbeombodet har vore tilsett sidan august 2015 og har styrka Hordaland fylkeskommune sitt arbeid for elevane sitt skulemiljø. I tillegg til å rettleie i konkrete saker har mobbeombodet gradvis etablert eit godt nettverk for eit systematisk samarbeid. Halvvegs i prosjektperioden er mange av måla nådd, og nye mål og tiltak er planlagt. Arbeidet kan delast inn i fleire kategoriar:

- **Informasjonsarbeid** for elevar og elevråd, Ungdommens fylkesutval og fylkesting og interne og eksterne samarbeidsfora.
- **Kompetanseheving** for skular, skulehelseteneste, elevinspektørar, OT/PPT, opplæringskontor og lærebedrifter.
- **Systemarbeid** gjennom deltaking i ulike arbeidsgrupper, både interne og eksterne.
- **Nettverkssamarbeid** med mobbeombod i andre fylke og Læringsmiljøsentret i Stavanger.

Mobbing og krenkingar

Det totale talet elevar i vidaregåande skular som fortel at dei blir utsett for mobbing og krenkingar, har gått noko ned frå 2014 til 2015; frå 2,66 % (273 elevar) hausten 2014 til 2,08 % hausten 2015 (226 elever). Tala har gått ned sidan Utdanningsdirektorat la om spørsmåla i Elevundersøkinga i 2013.

Tala frå Hordaland viser jamt over same tendens som i resten av landet. Elevar på yrkesfag er særleg utsette for mobbing. Hausten 2015 opplyste 3,27 % (160 elevar) av elevane på yrkesfag og 1,11 % (66 elevar) av elevane på studieførebuande at dei blir mobba. Fylkeskommunen bør særleg konsentrere seg om dei yrkesfaglege skulane i arbeidet framover.

I fleirtalet av sakene mobbeombodet fekk i 2015/16, er digitale krenkingar ein del av mobbinga. I Elevundersøkinga frå Hordaland ser det ut til at talet elevar som opplyser at krenkingane skjer på nett eller mobil, er aukande.

Hovudtiltak for å auke gjennomføringa

Ei av dei største utfordringane i vidaregåande opplæring er å få fleire elevar til å fullføre med fag- eller sveinebrev. Det er to hovudutfordringar knytt til dette. Den eine er bedriftene sitt behov for kompetent arbeidskraft, medan den andre er ungdomane sine sjansar til å avslutte ei starta utdanning. Desse to hovudkomponentane spelar ikkje alltid saman. Det ser ein igjen i at det er bransjar og yrke der ein ikkje får tilstrekkeleg med kompetent arbeidskraft, medan det på andre område er populære fag der konkurransen om lærlingplassane ofte blir urimeleg skarp.

På sikt er det tre hovudtiltak som alle skal vere bidrag til å gjere fag- og yrkesopplæringa meir heilskapleg og ikkje så mykje styrt av tilfeldigheter.

- I arbeidet med Regional plan for kompetanse og arbeidskraft er eitt av tre deltema dimensjonering av utdanningar. Særleg blir det lagt vekt på å identifisere arbeidslivet sitt behov for arbeidskraft på lengre sikt og å legge til rette for regionale nettverk knytt til lokale variasjonar av behov for arbeidskraft. Dette følgjer også av den nye samfunnskontrakten for fleire læreplassar, med fokus på lokale samarbeidsnettverk. Hordaland vil i løpet av 2016 ta i bruk eit nytt verktøy for dette, www.utdanning.no. Her er Hordaland ein av aktørane som skal vidareutvikle verktøyet.
- Utprøving av yrkesfaglege koordinatorar ved fem vidaregåande skular i Hordaland. Mange fylkeskommunar har innført dette og melder tilbake om at utbyttet av desse stillingane er høgt. Prosjektet varer ut 2018.
- I 2015 varsla fylkesdirektør opplæring at fag- og yrkesopplæringa i HFK skulle sjåast opp mot organisering, ressursbruk og ansvar. Hausten 2016 er det inngått kontrakt med BI Oslo om ein slik gjennomgang. I avtalen ligg også ei bestilling av forslag til nye modellar å organisere fag- og yrkesopplæringa på.

Program for bedre gjennomføring - Spor 2 er ein målretta forskingsinnsats. Forskingsmiljø og fylkeskommunar har, mellom anna på bakgrunn av Kunnskapssenter for utdanning si systematiske kunnskapsoversikt over fråfall i vidaregåande opplæring, søkt om midlar til å finansiere ulike forskingsprosjekt som det er grunn til å rekne med vil auke gjennomføringa. Forskingsprosjektet blir finansiert ved at all den økonomiske støtta Kunnskapsdepartementet før har fordelt på fylka, blei overført til dette prosjektet frå og med 31.12.2015

Universitetet i Bergen, i samarbeid med Hordaland, Nordland, Sogn og Fjordane og Troms fylkeskommunar, har fått støtte til å prøve ut to modellar retta mot å forbetre det psykososiale læringsmiljøet for å sjå om det kan gi elevane betre psykisk helse, betre skuleprestasjonar og redusere fråfallet. Forskingsprosjektet har fått namnet *Gode psykososiale læringsmiljø bedrer gjennomføring i den vidaregåande skolen*. Prosjektet er todelt og består at *Drømmeskolen* og *Nærværsteam*.

Målet med forskingsprosjektet er å prøve ut og evaluere både implementeringsprosessen og effekt av forskingsbaserte tiltak som betrar det psykososiale læringsmiljøet, og som bidreg til reduksjon av fråfall i vidaregåande opplæring.